

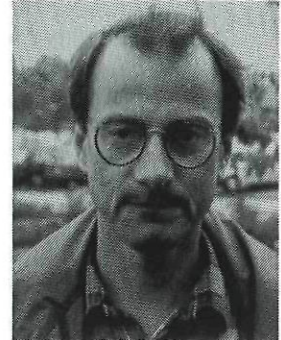

Ungdomar och idrott

Tomas Peterson

Docent, Sociologiska institutionen vid Lunds universitet

Ett antal forskare från humanistiska, medicinska och samhällsvetenskapliga ämnesdiscipliner har startat ett forskningssamarbete kring temat barn, ungdom och idrott åren 1997 - 2000. En longitudinell studie av ungdomars socialisation till och inom idrotten.

■■■ Idrotten utgör en viktig del av det svenska samhället. Den engagerar som utövare och/eller åskådare betydande delar av befolkningen. Den utgör vid sidan av skolan den kanske viktigaste socialisationsmiljön för barn och ungdom. Som folkrörelse fungerar den både som kulturskapare och kulturbärare i samhället. Samtidigt påverkas och förändras denna folkrörelse av andra centrala samhällsinstitutioner som stat och marknad.

Viktiga delar av den beteendevetenskapliga och medicinska forskning som bedrivits i Sverige under de senaste årtiondena kring barn, ungdom och idrott finns redovisade i en antologi med samma namn (1).

Forskning behövs

Gemensamt för författarna är deras betoning av det angelägna i att det utförs ytterligare forskning på området. Det gäller studier av barns, ungdomars och vuxnas idrottsvanor det gäller frågor om moral, etik och våld, barnidrott som socialisationsaktör, om idrotten som ungdomsorganisation, förhållandet ungdom-idrott-skola, könsrollsutvecklingen inom idrotten, idrottandets betydelse för förändringar i grovmotoriska färdigheter hos skolungdom, liksom av dess betydelse för ungdomars utveckling vad gäller styrka, spänst, uthållighet och vad som är möjligt respektive önskvärt vad gäller fysisk träning av barn och ungdom.

Riksidrottsförbundet har i en

behovsinventering av forskning inom området nämnt analyser av skillnaden mellan idé och idrottens verklighet, exempelvis vad gäller idrottens dubbla målsättningar att ge varje individ optimala utvecklingsmöjligheter och utveckla elitidrottare, utvärdering av idrottskolor, frågor kring ledarrekrytering; vem blir ledare, varför och med vilka målsättningar, analyser av utbildningsmaterial, avgångsproblematisering och utslagning, organisationen, av träningsprinciper för elitsatsande samt kunskaper om flickor och flickors träning. Vi har också följt den ständigt på nytt uppblossande debatten om idrotten, framför allt elitidrotten, som uppfostringsmiljö.

Kärnan i projektet är en longitudinell studie, i vilken ett antal flickor och pojkar i en lagsport, födda 1984, följs under åldern 12-15 år (alternativt 13-16) år. Utgångspunkten skall vara kombinationen av inomidrottsmässiga frågeställningar och frågor kring idrottens betydelse i socialiseringsprocessen. Vi vill studera hur unga fotbollsspelare växer och förändras, fysiskt, psykiskt och socialt, hur gruppdynamiken utvecklas, hur vuxna som ledare betar sig och vilka konsekvenser det får, vilka som slutar och vilka som fortsätter, vilka som blir bättre än andra, vilka ambitioner, drömmar och kunskaper spelarna själva har etc, och att sätta in denna växtprocess i sitt förenings- idrotts- och samhälleliga sammanhang. Frågor kring genus och etnicitet kommer att få stor uppmärksamhet i vårt arbete.

Tjejfotbollens utveckling tillhör de intressantaste dragen i svensk idrotts utveckling under efterkrigstiden, liksom fotbollen som hemvist och karriärväg för invandrars- och flyktingungdomar.

Fotboll dominerar

Av flera skäl är fotboll den lagsport vi valt. Fotboll är den klart dominerande idrottsgrenen i Sverige (2). Mer än var tredje pojke spelar fotboll på sin fritid. I 10 - 12-årsåldern är det nästan varannan pojke. I samma ålderskategori, liksom i 13 - 15-årsåldern, finner vi att var fjärde flicka är föreningsansluten fotbollsspelare. Bland de flickor och pojkar som är anslutna till idrottsföreningar ägnar sig varannan pojke och var tredje flicka åt fotboll. Fotboll har med andra ord nästan lika många aktiva som övriga idrottsgrenar tillsammans. Fotbollen är också den största åskådaridrotten. Dessutom finns bland de deltagande forskarna ett starkt intresse för och en betydande vetenskaplig kompetens inom fotbollsrelaterad forskning (3).

För insamlandet, sammanställandet och analysen av det empiriska grundmaterialet från den longitudinella studien ansvarar en forskargrupp, bestående av Doc Åke André-Sandberg, medicin (Lund), FD Peter Billing, historia (Lund), FL Tore Brännberg, socialt arbete (Göteborg), Doc Mats Franzén, sociologi (Uppsala), FK Jesper Fundberg, etnologi (Stockholm), FK Urban Johnson, pedagogik (Halmstad), Doc Ingvar Johansson,

